

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 79 ANULU XII.

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Telegrafulu ese de doua ori pe septe-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditor'a
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gata prin scrisori francate, adreseate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 8/20 Octobre 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Septembrie 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a romana si verificarea
lui cu unele observari de Binder si Gaitanu, deputatulu di-
strictului Brasiovu C o n r a d intre acclamatuni depune a-
promissiunea.

Presied. da spre citire interpelatiunea lui Obert si
consoti, prin carea acesti'a intraba, deca memorandumu mini-
steriului de comertiu privitoriu la drumurile de feru austriace
s'a predatu si Guvernului regiu transsilvanu spre cercare si
opiniunare, ori nu? Presied. promite, a substerne interpela-
tiunea la presidiulu gubernialu si a raspunde la tempulu seu.

La ordine e desbaterea asupr'a §-ului 22 alu pro-
iectului comitetului. *)

Vajd'a in cuventu mai lungu si motivatu retrage pro-
punerea sea din siedinti'a din urma, si astfelu urmeza la des-
batere propunerea lui Gaitanu, dupa carea remuneratiunea
pentru membrii comisiunei hotarande pre calea administrativa,
precum si celelalte spese ale comisiunei se voru porta din
fondulu pentru dessarcinarea pamentului. E sprijinitu.

Plecker. Dupa § 7 alu acestui proiectu de lege
comisiunile respective se voru alege numai pentru anumite
cercuri, apoi nu este nici o necesitate, ca spesele acestea
sa le porte fondulu dessarcinarii, si suntu impregiurari, in
cari totu insulu trebuie sa iee asupr'a si orecari insarcinari
de officium boni viri; dar § 22 dice espresu, ca rescumpera-
rea se face fara concurenti'a tieriei, si de aci urmeza, ca si
spesele administrative nu se voru acoperi din fondulu tieriei.
De aceea se declara cu totu deadinsulu contr'a propunerei lui
Gaitanu.

Br. Salmen se mira, cum intr'o tiera atatu de se-
raca, ce se plange atatu de multu asupr'a greutatii contribu-
tiuniloru, mai are cineva curagiulu, de a nsarcina tier'a cu
spese noue. Apoi, dupace espune deosebirea intre referin-
tiile iobagiloru, se declara preste totu contr'a unei propuneri,
dupa carea s'aru trage si statulu in acesta cauza curatu pri-
vata, tocmai ca candu d. e. unu veru seracu aru voi sa ndato-
reze pre altu veru bogatu, a plati impreuna la datoriele lui.

Gaitanu au avutu de gandu sa faca unele reflex-
siuni la vorbire contr'a amendementului lui Vajd'a, dar de orece
acestu amendementu s'a retrasu, va sa apere numai propune-
rea sea contr'a obiectiuniloru lui Plecker, (care le repetiesce.)
Mai antaiu reflecteza, ca § 22 din pat. urb. nu cuprinde dis-
positiuni privitoare la spesele impreunate cu procedur'a res-
cumperarei, apoi ca acestu § a fostu aplecatu in decursu de 6
ani parte mare de dregatoriile politice, fara ca tier'a sa fia pretinsu
vre-odata dela partide re'ntorcerea speseloru proceduriei, ba
tote aceste spese s'au platitu de tier'a intr'ega. Ca se infi-
intieza in fia-care cercu cate o comisiune, aceea nu e nici
unu argumentu, a nu se porta chieluielele proceduriei din fon-
dulu tieriei. Este dreptu, ca obligatii inca contribuie dupa
poterile loru la fondulu tieriei, de aceea este dreptu dara, ca
tier'a inca sa iee in consideratiune acesta impregiurare, si de-
ca nu le pote da ajutoriu mai mare, sa porte celu putinu spe-
sele acestoru comisiuni!

C. Schmidt n'a sprijinitu propunerea lui Vajd'a, caci
a crediutu, ca face nedreptate unei parti a locuitoriloru in fa-
vorea altei parti; dar nu pote partini nici parerea lui
Plecker, ca spesele comisiuniloru respective sa le porte cei
obligati. Provocarea lui Plecker la § 22 alu patentei urb.
nu i se pare intemeiata; caci acolo se dice numai atat'a, ca
obligatii au a se rescumpera fara ajutoriulu tieriei, dar de a-
ici inca nu urmeza, ca si spesele, ce le cauzeza comisiunile

desu pomenite, sa le porte obligatii. Statulu a trebuitu sa
reguleze si caus'a acest'a, macar ca e de natura privata, si au
trebuitu sa asiedie orecari organe, care stau in legatura cu
organele statului, si care nu scie din ce altu fondu s'aru po-
te acoperi, fara numai dintr'alu tieriei. De aceea partinesce
propunerea lui Gaitanu.

Muresianu. Candu s'a sculatu Gaitanu, s'a temutu,
ca nu cum-va sa faca si acest'a ca Vajd'a, ear candu s'a scu-
latu C. Schmidt, se temeá si mai tare. De orece insa teme-
rea sea nu s'au adevritu, si de orece propunerea lui Gaitanu au
aflatu sprijinire din partea unei personalitati cu votu atatu de
cumpanitoriu, precum e alu lui C. Schmidt, densulu nu va vorbi
despre cate s'au declarat in siedinti'a premergatore. Se bucura, ca
propunerea lui Gaitanu au aflatu sprijinire atatu de puternica, si
spera, ca aceea se va si priimi, ca baremu intr'at'a sa se
usiureze bietiloru dileri rescumperarea. Sprijinesce propune-
rea lui Gaitanu din totu sufletulu si din totu cugetulu seu.

Popoviciu crede, ca comisiunile respective nu
voru functiuna numai din simtiulu patriotismului, pentruca
cauzele de despagubiri suntu cu miile si voru ocupa pre co-
missarii respectivi intr'at'a, incatu acei'a voru trebui sa ne-
glega lucrurile loru private. Diet'a dar aru trebui sa se ingri-
jesca pentru acoperirea speselor. Se pote ca acest'a sa se
faca ori din partea obligatiloru si indreptatiloru, ori din vre-
unu fondu; caci deca commissarii nu voru fi platiti, nici ca voru
lucra, si nici ca voru pote fi restrinsi a lucra, ci astfelu res-
cuperarile se voru traganá din anu in anu. Deca se voru
porta spesele din partea privatiloru, atunci commissarii aru tre-
bui sa se impace cu partidele; unii voru cere premultu, altii,
nu voru vrea sa lucre fara plata etc. De aceea densulu crede,
ca remunerarea commissariloru respectivi sa se faca din ore-
care fondu, si anume din fondulu pentru dessarcinarea pa-
mentului, pentruca de o parte judecatoriile acelea voru sci
ficsa unu felu de diurne pentru membrii comisiuniloru, alt'a
ca si § 85 alu pat. urb. indegeteza intr'acolo, ca spesele a-
cestei procedur'e sa le porte tier'a.

Lazaru repres. regim. face atenta diet'a, ca dupa pa-
tent'a din an. 1856 din fondulu despagubirei au a se plati
numai prestatiunile urbariale (Asia e!), si deca cu tote ace-
stea diet'a aru dori a lua intr'ajutoriu fondulu de despagubire,
atunci aru trebui sa esopereze schimbarea acestei patente.

Refert. Schnell. Comitetulu n'au adusu in privinti'a re-
munerarei membriloru comisiuniloru nici o decisiune, cre-
diendu, ca acest'a se va face din partea Guvernului pe calea
administrativa; dar de orece propunerea lui Gaitanu au aflatu
atat'a sprijire, densulu insa nu o pote partini, propune unu
§ deosebitu, in care sa se dica, ca spesele acestea le porta
fondulu de dessarcinarea pamentului prin antecipatiuni, care
apoi cei indreptatii si cei obligati au a i le intorce in parti
egale. (Pres. observa, ca Schnell ca referinte nu pote pro-
pone altu-ceva, decatu ce a propusu comitetulu. Se aprobéza.)

La votare propunerea lui Gaitanu se
priimesce.

Urméza § 23, care

Mitr. Siuluti u propune a se sterge de totu, ca sa nu se
immultiésca processele si controversese intre obligati si in-
dreptatii, ceea ce negresitu s'aru face, caci prin §-ulu ace-
st'a s'aru nimici multe sentintie judecatoresci in partea indrep-
tatiloru.

Thiemann ilustra si rectifica procedur'e comitetului
cu aceea, ca pecandu comitetulu in referinti'a dileriloru si pro-
prietariloru a vediatu o afacere publica, pe atunci diet'a a de-
clarat'o de cauza privata. De aceea partinesce propunerea lui
Siuluti.

Gaitanu aveá de cugetu a propune o schimbare in

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 76 „Tel. Rom.“ Red.)

§-ulu acest'a, cá acel'a sa cuprinda numai prescriptiunea rateloru privitoare la platirea capitalului de rescumperare. De aceea si densulu cugeta, ca § 23 e de prisosu, dar si stiliarea lui e confusa.

Mog'a in cuventu mai lungu apera propunerea comitetului; ear deca aceea nu s'aru priimi, atunci propune: „Prestatiunile restante sunt a se considera cá cametele capitalului de rescumperare, si sunt a se plati cá acestea in 40 rate si 20 ani la finea fiacaru anu decursive.“ Dar propunerea acest'a o afla a fi de lipsa chiaru si atunci, candu propunerea comitetului s'aru priimi. Apoi combate pre Thiemann, care si-a schimbatu parerile. (Bravo!) Propunerea lui Mog'a e sprijinita.

Negruti u da dreptu mitr. Siuluti u intr'atát'a, ca deca indreptatitii au recerutu prestatiunile restante pe cale judecatoriei respective, ear obligatii nu leau prestatu, atunci obligatii sunt de vina, ear nu indreptatitii, si deca acesti'a ne potendu-le esecutá in 3 ani pe cale judecatorésca, acum s'aru pedepsi indreptatitii, candu nu le aru mai poté scóte. De aceea propune modificarea §-ului in modulu urmatoriu: „Prestatiunile restante mai vechi de 3 ani, din diu'a publicárei acestei legi, deca nu voru fi repetite pe calea judecatoriei, se voru considera dreptu sterse.“ Motivarea acestei propuneri e, ca deca indreptatitulu pretindea pe cale judecatorésca dreptulu sea, atunci obligatulu si-facea prestatiunile cu lucrulu pe rendu si nu trebuia sa le plátésca acum cu bani gat'a. E sprijinitu.

Br. Salmen afla dreptu propunerile lui Mog'a si Negruti u, si se declara incontr'a stergerei §-ului.

Popovicu in cuventu mai lungu propune: Prestatiuni restante, ce au ramas nerespuse preste 3 ani dela diu'a publicárei acestei legi, incátu nu intrevinu conditiunile de prescriptiune respective ale codicei civile, sunt a se privi cá sterse. E sprijinitu.

C. Schmidt. Mesur'a acest'a in privint'a punctului, dela care incóce se póte incepe processu pentru restantie, este fórte de lipsa; cáci in § 27 alu pat. urb. se dice, ca restantie dela an. 1850 incóce se potu scóte prin esecutiune. Deca in legea presinte nu s'aru decide nimicu in privint'a acest'a, atunci judecatoriulu la casuri de acestea aru trebui se licuideze restantie dela 1850 incóce, si partid'a indesiertu s'aru provocá la prescriptiune dupa codic'a civila. Voindu dar a combiná restantie dela 1850 incóce, ce o cere codic'a civila, atunci trebuie sa se aduca vre-o hotarire in privint'a acest'a, si densulu propunerea lui Negruti u cu carea propunerea lui Popovicu e identica, o afla corespundiatóre, cáci stá 'n legatura cu codic'a civila si nu face nedreptate nici proprietariloru, de órece a se plánga la dragatoriele competinti asupr'a restantielor u a fostu cu potintia fiacaru'a. De alta parte iarasi trebuie sa marturisésca, ca in cele mai multe casuri obligatii s'aru ingreaiá preste mesura, candu aru fi sa plátésca tóte restantie dela an. 1850 incóce, cáci acelea aru face mai catimea dupla a capitalului de rescumperare.

Schnell espune mai pe largu motivele, ce au condusu comitetulu la formularea acestui §; apoi se declara si densulu pentru propunerea lui Negruti u, carea aru dorí numai a se modifica astfel: Prestatiuni restante nelicuidate etc. (Aici Schnell a vorbitu nu cá referinte, ci cá deputatu, si de aceea pentru propunerea lui se face din partea presiedinteliu intrebarea sprijinirei.) E sprijinitu.

I. Balomiri contrage aceste dóue propuneri si dice: Prestatiunile restante, incátu in intielesulu codicei de dreptulu civilu nu voru fi prescise, au sa se plátésca in (atátea rate, dupacum e propunerea lui Mog'a.) E sprijinitu.

Mog'a retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Balomiri.

Filtsch nu póte sprijini propunerea lui Negruti u, nici cealalte, nefiindu la loculu loru, cáci la ordinea dilei nu e § 27 alu pat. urb. ci sunt §ii 23, 26 si 85.

Negruti u retrage propunerea sea in favórea propunerei lui I. Balomiri.

Lavotare, (dupace Popovicu inca retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Balomiri),

propunerea mitr. Siuluti u nu se priimesce,

ear propunerea lui Balomiri se priimesce, si astfel § 23 va suná astfel: Prestatiunile restante, incátu acelea in intielesulu codicei civile nu voru fi prescise, sunt a se considera cá cametele capitalului de rescumperare, si sunt a se plati in 40 rate si 20 ani, totu la finea fiacaru anu decursive.

§ 24 si celu din urma din proiectulu comitetului se priimesce fara desbatere, si fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se 'nceia.

Siedinti'a din 3/15 Septembrie.

Dupa citirea protocolului in limba magiara si verificarea lui, Axentiu Severu cá membru nou intratu depune apromissiunea. (Sa traiésca!)

Dr. Ratiu cere concediu de 14 zile; se acóda.

Nainte de a se trece la ordinea dilei, se da spre a trei'a citire proiectulu de lege pentru dessarcinarea prestatiuniloru rescumperabile.

Thiemann face cáte-va propuneri formale la rangiarea §-ului 18 din proiectulu comitetului, resp. §-ului 19 acceptatu de dieta, propunendu, cá aline'a 1 a acestui § sa se ice dreptu § independinte, asemenea si aline'a 2; ear aline'a 3 sa se adauga cá appendice la § 13, cu care sta in legatura logica. Se sprijinesce si la votare se si priimesce.

I. Balomiri observa, ca testulu romanescu din §§ii 24 si 25 nu corespunde testelor magiaru si germanu alu acelor §si, cáci ce sta in § 24, aru trebui sa stee in § 25, si viceversa. Se va indreptá.

La § 5 totu I. Balomiri observa, ca cuvintele, pe-trecute in protocolulu fundualu in testulu germanu si magiaru nu se afla, si asiá propune a se sterge si din celu romanescu. Se priimesce.

Puscariu. In § 19, cuvintele din testulu germanu: „Auch über Ansuchen Einzelner,“ s'a tradusu in romanesc: „Si candu o voru cere numai unii,“ de órece in romanesc prin „unii“ se intielegu celu putinu doi, propune a se dice: „cáte unulu.“ Mitr. Siuluti u „si unulu.“ Se priimesce.

Gaitanu observa la § 7, ca in testulu romanescu se dice numai, ca comisiunile constau din doi membri alesi de cutare, si din doi alesi de cutare, dar nu se amintesco, ca constau din 5 membri, precum sta in testulu germanu si magiaru. Se va indreptá. — Totu Gaitanu la § 20 propune in locu de „intimare“ „inmanuare.“ Se priimesce.

Iar Gaitanu propune, cá §-ulu, ce vorbesce despre remunerarea membriloru comisiuniloru sa se puna nu cá § ultima, ci cá paenultimu. Se priimesce, si astfelu articulu acest'a de lege e primitu si la a trei'a cetire.

Koronka a predatu rogarea comunei Siarosiulu ungurescu, prin carea aceea doresce a se incorporá la municipiulu Muresiu—Vasiarheiului. Se da comitetului pentru impartirea tierei.

Dupace apoi Presied. invita mai multe comitete la siedintie,

Binder cá refert. comitetului delegatu pentru preconsultarea proiectului privitoriu la tramitarea deputati'oru in senatulu imp., citeste raportulu respectivu, si adauga din parte-si, ca comitetulu au avutu inaintea ochiloru mai cu séma patru principie: 1) Legea fundamentala de statu din 26 Februariu 1861, dupa carea Transsilvania tramite 26 deputati, 2) p. n. autogramu din 26 Februariu 1861 cátra Cancellariulu provisoriu transsilvanu, Br. de Kemény; 3) representatiunea dietei transsilvane din 27 Septembrie 1863, prin carea diet'a s'au obligatu, a desbate asupr'a proiectului de lege privitoriu la acésta afacere; 4) principiulu, dupa care e compusa diet'a transsilvana, in carea alesii satelor u au a representá interesele agronomice, alesii orasielor u si orasielor u interesele industriale si comerciale, in fine regalistii interesele per excellentiam spirituale si ale statului. Si de órece proiectulu regimului corespunde pre deplinu impregiurárilor u intereselor tierei, si consuna cu modulu adoptatu de dieta inca in an. tr., de aceea recomanda proiectulu regimului spre priimire neschimbata, afara de un'a mica indreptare stilistica.

Maager nu e multiamitu cu aceea, ca camera comerciala si iudiciala din Brasiovu si dupa petitiunea eii din 30 Octobre 1863 nr. 452 e privita cá un'a, ale carei interese se indentifica cu interesele celoralalte orasie si orasiele din tíera. Apoi se róga, a se mai dá inca odata spre cetire petitiunea respectiva, pentrucu póte unii dintre membrii dietei nu-si mai aducu bine aminte de ea. (Voci in stáng'a: Nu e de lipsa! Altele: Sa audimu! Se citeste petitiunea amintita.) Maager recomanda acésta petitiune cu atát'a mai vertósu, cáci acum nu mai e vorb'a numai de aceea, cum sa se tramita odata deputati transsilvani la senatulu imp., ci cum sa se reguleze acésta afacere in modu definitivu spre multiamirea totoruru classelor populatiunei. Apoi espune mai pe largu, cum interesele industriei si ale comericiului numai prin barbati de aceste specialitati potu fi reprezentate de ajunsu, de órece numai acesti barbati au cunoscintia deplina, teoretica si practica, in afacerile privitoare la moneta, la creditu, la banche, poste, drumuri de feru, telegrafe etc. Decisiunea definitiva

asupra intereselor materiale ale poporului, este pusă acum în mâinile senatului imp.; diet'a dar să îngrijescă, că nu numai că din întemplantare, ci în adinsu și de siguru să se aleagă în senatului imp. și barbati de aceia, cari cunosc pe deplin, și voru săi apără cu succesu bunu interesele industriale. Nu pôte consimți cu propunerea comitetului și săi rezerva dreptulu a face propunerile sele la desbaterea speciala.

Koronka în cuventu lungu se declara pentru proiectulu comitetului.

Puscariu, după câteva cuvinte introductive: „D. dep. Maager, dice, aru dori, precum se vede din cuventarea D. S., că în legea, ce stă la ordinea dilei, să se bage o determinare, prin carea camer'a comerciala și industrială din Brasiovu să aiba dreptă a trãmite unu reprezentante în senatulu imp. Eu o astfelu de întentune nici decum nu o potu partini; antãiu pentru aceea, pentrucă stă în contradicere cu ordinea dietala, atãtu cu cea provisoria, câtu și cu aceea, care s'a hotãritu aci în dieta că lege definitiva, menita spre a se trãmite Mai. Sele spre sancționare. Acolo încă s'a desbatutu și s'a decisu cu majoritate, cumcă reprezentantia Traniiei în diet'a ei, pe bas'a intereselor de classe la noi încă nu este cõptã, la noi nu este potrivita. Acolo la pertractarea ordinei dietale s'au delucidatu, ceea ce fõrte bine a disu și d. referinte alu comitetului, că aceea în tiér'a nõstra încă nu se potu limit'a interesele asiã, că să se põta multãmí tõte classele și partidele, precum se multiamescu în celelalte provincie austriace; acolo la desbaterea ordinei dietale amu aretatu, că la noi prin reprezentantia poporului moderata, prin unu anumitu numeru de regalisti, mai curendu și mai bine se acõpere reprezentantia tuturor intereselor, decum o-aru acõperí o ordine dietala facuta după calapodulu provinciilor dincolo de Leith'a. Dar nu asiú poté partini propunerea dlui Maager nici dintr'alta privintia, adicã, pentrucă în ordinea dietala provisoria și încă determinata aci în cas'a acest'a că proiectu de lege, interesele industriale și comerciale suntu destulu de bine, ba încă prãrepresentate. În tõta monarchia austriaca nu vomu gasi atãtea orasie reprezentate că la noi; ori ce orasielu, fia câtu de micu, unde se afla numai câte 2-3 negociatori, câte 2-3 mesteri au capetatu câte unu reprezentante sãu doi în dieta, și avendu orasiile dõne sectiuni, ce trãmite 6 ablegati la senatulu imp., interesele comerciale și industriale și acolo voru fi destulu de bine reprezentate. Acum cum s'aru potrivi, că totu class'a acest'a să se mai reprezenteze încă odata deosebitu?

Dar nu asiú poté partini propunerea dlui Maager nici din acelu punctu de vedere, pentrucă concedienãu noi, că o classa de locuitori transsilvaneni, precum este class'a industrialilor și a comercialilor, să se reprezenteze încă odata deosebitu prin camer'a lor, acest'a aru fi cela d'antãiu pasu, spre a introduce în tiér'a nõstra reprezentarea classelor și a intereselor, ceea ce noi mai înainte ex principio o-amu delaturatu. Dar nu asiú poté partini propunerea aceea nici din acea privintia, pentrucă dẽca chiaru amu simti trebuint'a că camer'a industrialã și comercialã din Brasiovu—prin urmare și cea din Clusiu—sã fia deosebitu reprezentate în diet'a tierei și în senatulu imp.; eu încă nu mi-asiú poté da votulu meu la acest'a nici din acea cauza, pentrucă camerele acestea nu suntu asiã organizate, că să corespunda pe deplinu chiamãrei lor. Se vedemu cum suntu aceste camere constituite, cum suntu reprezentate și ce felu de rezultatu au avutu pãn'acum pentru tiéra? Mai antãiu avem pentru Trani'a dõne camere industrialã și comercialã; pentru ce nu avem numai un'a? camerele industrialã și comercialã suntu chiamate a representã tõte interesele industrialã și comercialã ale întregi tieri sistematice; spre acestã chiamare nu numai aru ajunge o camera industrialã și comercialã pentru tõta tiér'a, dar dõne nici nu aru poté sustinẽ unitatea și integritatea, ecubiliulu și armonia acestoru interese de altfelu fõrte ponderõse. Asiã inșã, desbinate în dõne parti, aceste dõne camere numai desbina interesele industrialã și comercialã ale tierei, necum să contribue ce-va la unitatea, armonia și prosperitatea lor. Amendõue camerele au luat unu caracteru nationalu, în locu să ia unu caracteru cosmopoliticu, precum s'aru cadẽ. (Bravo!) Cum suntu reprezentate aceste camere? suntu ele õre reprezentate asiã, că să arete voia și să fia efluxulu intereselor tuturor industrialilor și comerciantilor din tõta tiér'a? Nici decum.

Eu amu avutu ocaziune a cunõsce activitatea acestoru camere, de și nu nemijlocitu, celu putinu mijlocitu. Amu fostu 7 ani pretoru la Siercaia, și totdeun'a camer'a din Brasiovu cerea regulatu tacsele dela toti morarii și carcimarii din cerculu acel'a, ear candu venia la alegere, ne trãmitea listele de

alegere 14 dile dupace s'au intemplantu alegerile membriloru camerei în Brasiovu.

Asiã vedemu, că camer'a din Brasiovu și cea din Clusiu se constituie, fãra că să scia tiér'a ceva despre ele. (Bravo!) De 3 ani sum în Cetatea de Balta, carea se tine jumetate de camer'a din Clusiu, jumetate de cea din Brasiovu, și încă n'amu capetatu macaru o lista de alegere, spre a edunã voturile industrialilor și negociatorilor în acelu comitatu pentru un'a sãu pentru alt'a camera. Și ce rezultatu au avutu aceste camere pãnã acum? Nice unu rezultatu, ba încă vedemu, că decãndu s'au infiintiatu aceste dõne camere, bancheroturile suntu „an der Tagesordnung.“ (Haritate. Bravo!) Cele mai multe case din Brasiovu au cadiatu, și dẽca suntu reprezentate interesele industriale și comerciale prin dõne camere, pentru ce nu suntu reprezentate și interesele agriculturii? pentru ce nu este reprezentata economi'a de vite? Ori dõra nu suntu acestea basca a tõta industri'a și a totu comerciulu? — De aceea mai bine da votulu seu de 100 ori că să se aleagã Maager în sen. imp., decãtu odata la aceea, că camerele din Brasiovu și din Clusiu să trãmite deadreptulu deputati la Senatulul imperialu.— Sen. imp. nici ca are lipsa de „ablegatis natis“; senatulul imperialu are camer'a de susu și camer'a de josu, nu are lipsa de ablegatis natis. Dẽca în provinciile dincolo de Leith'a dietele trãmite și din partea comercielor ablegati la sen. imp.; acest'a e cu totulu alt'a; pentrucă în inșesi dietele acelea provinciale camerele industr. și comere. au reprezentantii lor, — ceeace inșã la noi nu s'a priimitu. După acestea — și rezerva dreptulu, de a contravotã pre Maager, candu va aduce amendementulu seu la desbaterea speciala, cu atãtu mai vertosu, pentrucă acest'a este o întrebare principialã, carea la noi s'a resolyitu odata.

Lui Koronka va sa-i dea numai unu respunsu odichnitoriu pentru aceea, căci legea dietala la noi încă nu este sancționata de Mai. Sea. „D-Lui a disu, că noi încă nu scimu, câte sectiuni voru fi în diet'a nõstra după ordinea dietala ce o avem în pertractare. Adeveratu că acest'a încă nu o scimu; inșã noi avem o lege dietala provisoria, și după acestã lege, scimu, câte sectiuni avem. Apoi noi tõte legile de pãn'acum le amu facutu cu privire la legile ce esista; și dẽca facemu acum o lege în privint'a trãmiterii la Sen. imp., în carea facemu 8 sectiuni, acest'a o facema pentrucă totu acest'a este și modalitatea în privint'a tuturor afacerilor nõstre dietale din ordinea dietala. Dẽca cumva se va schimbã acestã lege prin diet'a nõstra tranna, atunci cu atãt'a mai vertosu și mai lesne se va poté schimbã legea, ce stã astadi la ordinea dilei; pentrucă legea acest'a nu este nici decãtu principialã, nu e nici decãtu lege materialã, ci e o lege de totu formalã, e o simplã procedura, ca cum să trãmitemu deputati la Sen. imp.“

Din aceste motive este pentru proiectulu comisiunii, resp. alu regimului, și la desbaterea specialã va stã strinsu pelãnga acel'a. — (Va urmã.)

Sabiiu în 4/16 Octob. Aflãmu din izvoru siguru, că și Preasantia Sea, Eppulu Bucovinei se afla calatorindu spre casa și ca petrece la Vienn'a, unde a descalecatu în otelulu „la omulu selbaticu“ (zum wilden Mann). Se dice, că Preasantia Sea s'aru fi plansu asupra recelei, cu carea aru fi fostu priimitu nu numai din partea filorã sei sufletesci aflatori în Vienn'a, ci și decãtra alti barbati mari. Dreptu resbunare pentru aceea s'aru fi pusu în otelulu seu să elaboreze unu „opus operatum“, prin care să documenteze legalitatea canonicã a votului seu din Carlovitiu. Omenii, cari fura nurocosi a vedẽ acestu opu, spunu că aru continẽ 18 cõle scrise pe harthia imperialã de formatu mare. Preasantia Sea cugeta, că prin acestu opu va impune lumii cerbicoșe, și o vã capacitã, că nu voiesce nimicu alt'a, decãtu ce stã în SS. Canõne.

Noi ne incumetãmu a reflectã, că P. Episcopulu alu Bucovinei dela anul 1860 pãnã astadi nu stã pe acelu terenu, de unde aru poté impune lumii și o aru poté capacitã, că nu voiesce nimicu alt'a decãtu ce stã în SS. Canõne; pentru-cã de aru stã Preasantia Sea pe acestu terenu, atunci n'aru avẽ pentru sine numai o fractiune mica, constatãtoare din rudentile sele și din nisce spirite ambitioșe, ci intrẽg'a sea eparchia numeroșã; căci este sciutu, că clerulu întregu, nobilimea, inteligintia, cetatienii, — cu unu cuventu intrẽga biserica din Bucovin'a atunci nu s'aru aflã în oppositiune cu Episcopulu seu și cu partid'a cea mica episcopesca. Spre dovẽda acestorã amintimu aci petitiunea cea impunãtoare, substernuta Esc. Sele de o multime de proprietari, preoti, amplioisti și inteliginti, care petitiune o comunicãmu și noi lectoriloru nostri, și prin carea searata Episcopului nemultiãmirea cu portarea-i dela Carlovitiu și cu asiã numitele „Dorintiele

clerului" că nise nesuicli nu numai unilaterale și subiective, dar și vatemătoare și pagubitore pentru biserica, și n sfarsitu este rogatu, că n intielesulu ord. minist. din 30 Sept. 1860 sa convóce Sinodu compusu din reprezentantii clerului și ai poporului, că sa intielega Preasantia Sea dorintiele cele adeverate ale eparchiei sele.

Eata petitiunea, de carea vorbimu, in traductiunea romana, ce o poturamu face cu grab'a din originalulu germanu.

Escellentiei Sele,

Preasantitului Episcopu alu Bucovinei și Consiliariu intimu c. r. **Eugeniu Haemanu.**

P e t i t i u n e a

multoru credinciosi din Bucovina

pentru tinerea unui sinodu canonicu provinci-
alu cu participarea mireniloru asupr'a cestiunei,
organizării și sistemisării ierarhice a biseri-
cei gr. or. din Austria.

Escellentia Vóstra! Decandu impulsulu celu potinte alu miscárilor din an. 1848, care in modu sguduitoriu dedú viétia și libertate contrasteloru politice, sociale și natiunale, reversá spiritulu seu de miscare și de viétia și asupr'a terenului bisericescu, biserica gr. or. din Austria se simti impinsa cu putere iresistibila la regularea referintieloru sele inlauntru și iufara și la reorganizarea pecátu canonica, pe atât'a reclamatá și de trebuintia tempului, a constitutiunei sele. Biserica se determiná a tiné séma acestei trebuintie cu atât'a mai vertosu, căci de o parte emanciparea societátiloru religionarie de sub tutel'a statului totoruru comunitátiloru bisericesci recunoscute in statu le dedú semnalulu de organizare, consolidare și intarire, care semnalulu ele pâna la un'a lu intielesera bine și-lu folosira cu totdeadinsulu, ear pe de alta parte nedeplinatatea, stirbitura și anticonstitutiunismulu stárei biserice gr. or. din Austria nu se mai potú aseunde dinaintea ochiloru, ce se deschideau dupa dormitare de multi ani.

Spiritulu unei reforme salutarie bisericesci se desceptá, trebuintia unei convorbiri sinodale și a unei statoriri in urm'a ei deveni totu mai urgente din di in di, și Archipastori bisericesci in adeveru și adusera la ordinea dilei pe acelu tempu propunerile loru privitoare la organizarea referintieloru de cultu greco-orientale. Intielepciunea și evlaviosulu zelu alu Esc. Vóstre se manifestá in acea epoca prin unu proiectu de organizatiune, care in form'a unei opinii dto 18 Iuliu 1849 a fostu adressatu cátra Mitropolitulu din Carlovitiu, totdeodata Patriarchu alu Seebiloru, și care atât'a a fostu de corectu logicesce, atât'a de practicü esecutabilu și atât'a de dreptu și de cu tactu in tóte pártile, incátu merita multiamit'a fiacáru omu nepreocupatu, și incátu valórea lui n'a patimitu nici prin dintele tempului celui inviforatu și curendu rodioriu alu actiunei. Preasantia Vóstra cerurati intr'acel'a cá conditiune ne'ncungiurabila la sistemisarea organica a ierarhiei, cá representatiunea și administratiunea natiunei románe din Austria sa se concreda in acelasi modu unui Metropolitu propriu natiunale, precum e incredintiata natiunea serbo-slavica inca din vechime Mitropolitulu din Carlovitiu. Pentru complanarea interesseloru colidante ale ambeloru natiuni se cerú mai departe, cá acele eparchii, unde majoritatea locuitoriloru suntu Sloveni, sa se inzestrezze cu Episcopu serboslavicu; ear cele impoporate cu majoritati romanesci, eu Episcopu romanescu, alesu din sinulu natiunei. In estensiunea sea mai departe la complinirea mai inalta și cea mai inalta a organismului bisericescu se formulá in fine acestu proiectu de organizatiune alu Esc. Vóstre intr'acolo, cá Episcopii romanesci sa aléga pre Metropolitulu romanescu, ear Episcopii serbo-slavici pre Metropolitulu serbescu, ambe pártile inasa nmai prin concursulu unui asemenea numeru de mireni de aceeași credintia, in fine, cá ambii Mitropoliti alesi cu unu numeru egal de Episcopi din ambe mitropoliele și cu unu numeru egal de mireni sa pasiésca la alegerea Pro-Patriarchului austriacu, și cá tóte aceste alegeri sa se substérna p. n. 'sanctiuni a Mai. Sele Imperatului. Compunerea césta din urma, sub presidiulu Pro-Patriarchului, dupacum espune acestu proiectu cu privire agera și inteliginte, aru fi totdeodata sinodulu gr. or. austriacu, și prin acést'a s'aru tiné séma convenita drepturilor egale ale ambeloru natiuni, s'aru aduce o organizare practicabila și naturala a ierarhiei, și astfelu s'aru delaturá ori ce temere de schisma in biserica. —

Fatia cu preferintiele acestui proiectu demnu de recunoscintia batu cu atât'a mai tare la ochi defectele proiectului de organizare, propusu in celu din urma asiá numitu „Sinodu diecesanu" alu Bucovinei, precum și ale aceluia, care pe bas'a acestui'a acum l'ati propusu Esc. Vóstra in Sinodulu din Carlovitiu. Dupa acést'a in privintia administrativa Biserica gr. or. din Austria aru fi sa se impartia in trei biserici particulare cu

autonomii administrative, și adica 1) in cea serbésca, 2) in cea romanésca din Transsilvania, și 3) in cea (reala) din Bucovina. Acestu proiectu inasa in esecutarea sea practica inlauntru și inafara nu se poté uní nici cu principiulu iubirei crestinesti, nici cu dreptatea statului, nici cu o politica de statu intielépta. Scopulu, pentru care s'au introdusu canonesce metropoliele cá foruri bisericesci de intantia a dóu'a, și pentru care Metropolitiloru se dedú dreptulu de a conduce sínódele provinciale, la inceputu diecesane, precum și preste totu de a superinspectiuná și de a portá jurisdictiunea mai inalta, in Bucovina cea redusa la sine insasi nu s'aru poté realisa. Impartirea canonica a administratiunei bisericesci aduse cu sine, ca precum mai multe parochii se intrunira intr'o provincia, asiá mai multe provincie se intrunira intr'o diecesa, carea apoi erá mai de totu identica cu diecesa politica. Episcopii, cari erau maimarii unei diecese bisericesci, se numerau intre cei mai inalti demnitari, și de órece in totu imperiulu romanu pe tempulu estensiunei lui celei mai mari erau numai 13 diecese, pentru aceea pe atunci erau și numai 13 Episcopi diecesani. In intielesulu acést'a Bucovina, de si e tíera de coróna, totusi aru trece numai de provincia, ear nu de diecesa, carea cuprinde sub sine mai multe provincie; Episcopulu Bucovinei dar canonesce e numai Episcopu provincialu, ear nu diecesanu. In generalu subsiratulu drepturiloru metropolitane lipsece de totu in Bucovina cea izolata. Cáci de órece ea nu cuprinde in sine mai multe provincie bisericesci, cari compunu unu sinodu diecesanu, și de órece prin urmare nu poté infatisiá unu astfelu de sinodu, de aceea și conducerea prin Metropolitulu propriu a unui sinodu diecesanu, neesistente și inca nerealisabilu, inca trece in sfer'a imposibilitatii. Superinspectiunea generala aru deveni numai o inspectiune a Episcopului asupr'a sea insusi, și jurisdictiunea mai inalta aru emaná asemenea numai dela acel'a, care are și jurisdictiunea mai de josu. Contopindu-se drepturile unui prepusu cu drepturile unui supusu intr'un'a persóna, acést'a aru poté duce numai la neutralizarea totoruru acestoru drepturi și in fine la ruinarea provinciei bisericesci isolate. (Va urmá.)

Sabiiu in 6/18 Octobre. In dílele acestea a estu de sub tipariu unu opu de multa trebuintia și insemnate pentru noi, adica: **Compendiu de Istoria Transsilvaniei** cu distincta privire la Románi, scrisu de I. V. R u s s u. Opu acést'a se vinde cu pretiulu de prenumeratiune (2 f.) numai pâna la 25 Octobre, ear de atunci incolo intra in valóre pretiulu de comerciú 2 f. 50 xr. Ne rezervámu, a reveni la acestu opu cu alta ocaziune mai indemanatica.

Principatele románe unite.

Domnitorulu au sositu la Bucuresci in deplina sanetate Luni in 29 Octobre, ear M. S. Dómn'a a mai remasu la mosia Ruginós'a, panacandu se voru gati și adaptá apartamentele palatulu din capitala.

„Bucimulu" publica circulariu ministrului presiedinte, prin carea se pune in lucrare decretulu domnescu din 24 Iuliu a. c. pentru introducerea corpului dorobantieloru și in Moldov'a. Dorobantii voru avé oficiulu acel'a, care la noi in Austria lu au gendarmii. Totu „Bucimulu" publica o alta cercularia a primului ministru, prin carea acést'a recomanda functiuniloru subalterni admnistrativi, a dá primariloru comuneloru onórea, ce li se cuvine in puterea oficiului loru.

„Demboviti'a" are sciri, ca tieranii nu facu araturile de tómná in sperantia legeri rurale, ce s'a promulgatu, și provóca Guvernulu a ingrijii pentru acést'a. — Totu „Demboviti'a" afla, ca consiliulu de statu a votatu in adunare generala codic'a penala și ca a inceputu a votá și codic'a civila, — ceea ce aru fi unu nou pasu gigantic in formarea și consolidarea societatei románe.

D. D u m b ' a sa fia datu tieraniloru depe mosia sea, preste pogónele convenite, inca 300 pogóne aratura, ear pentru scóla comunala asemenea sa fia aplaciatu pamentu, care dá 70 galbini venitu anualu, pe séma scólei satesci. — O asemenea fapta, emanata din cele mai nobile simtieminte, seversi și d. G. S e u l e s c u, care la mórtea sea sa fia lasatu prin testamentu 15000 galbini pentru tiparirea de cárti folositoare. —

Nr. 20—3

EDICTU.

Ioann Tom'a Costandinu, din Turchesiu, in Ardélu, de relegea gr. or. a parasitu pe legiuit'a sea socia Ecaterin'a Nicolae Bidu, din Brasiovu, de legea ortodoxa, de 10 ani de dile, nedandu celu mai micu semnu de ubicatiunea lui.

Deci mai susu numitulu parasitoriu prin acést'a se sorócesce, cá dela dat'a de mai josu in unu anu și o di sa se infaciesiedie negresitu inaintea Scaunului Protopopesca I alu Brasiovului, cáci la din protiva se va dá hotarire la actia sociei lui și in lipsa-i. Brasiovu 7. Augustu 1864.

Io s i f u B a r a c u, Adm. prot. int. alu Brasiovulái.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.